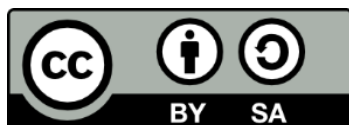

Εκπαιδευτική Ψυχολογία

Ενότητα 3: Γνωστική ανάπτυξη στο Δημοτικό & στην εφηβεία

Βασιλική Γιαννούλη

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γνωστική ανάπτυξη στο Δημοτικό

---κατάκτηση της ανάγνωσης & της γραφής---

Κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη

---ανάπτυξη της **κοινωνικότητας** & της **προσωπικότητας**---

---απόκτηση της **έννοιας του εαυτού** & **αυτοεκτίμηση** **soS***** (κατακτημένη αυτοεκτίμηση – εδραιωμένη από την επίδοση) ---

---ενίσχυση του ρόλου των συνομηλίκων – **φιλίες**– **ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων**--

Φυσική ανάπτυξη στην εφηβεία

Ήβη = φυσιολογικές βιολογικές-ορμονικές μεταβολές οι οποίες καθιστούν τον ανώριμο οργανισμό ικανό για αναπαραγωγή

---παρά το γεγονός ότι η σειρά των συμβάντων κατά την ήβη είναι σε γενικές γραμμές ίδια σε κάθε άτομο – ο χρόνος & ο ρυθμός των αλλαγών ποικίλει σημαντικά---

Μέση ηλικία & ηλικικό εύρος – αλλαγές της ήβης σε κορίτσια

Αρχίζει η διόγκωση του στήθους	10,0	8-13
Ξεκινά η απότομη αύξηση του ύψους	10,0	8-13
Εμφανίζεται τριχοφυΐα στην ηβική περιοχή	10,5	8-14
Κορυφώνεται η απότομη αύξηση σωματικής δύναμης	11,6	8-14
Κορυφώνεται η απότομη αύξηση του ύψους	11,7	10-13,5
Εμμηναρχή	12,8	10,5-15,5
Αποκτάται ενήλικο ανάστημα	13,0	10-16
Ολοκλήρωση της ανάπτυξης του στήθους	14,0	10-16
Ολοκλήρωση της ανάπτυξης της ηβικής περιοχής	14,5	14-15

Μέση ηλικία & ηλιακό εύρος – αλλαγές της ήβης **αγόρια**

Αρχίζουν να μεγαθύνονται οι όρχεις	11,5	9,5-13,5
Εμφανίζεται τριχοφυΐα στην ηβική περιοχή	12,0	10-15
Αρχίζει να μεγαθύνεται το πέος	12,0	10,5-14,5
Απότομη αύξηση του ύψους	12,5	10,5-16
Έναρξη εκσπερμάτισης	13,0	12-16
Απότομη αύξηση του ύψους	14,0	12,5-15,5
Αρχίζει η αύξηση της τριχοφυΐας του προσώπου	14,0	12,5-15,5
Η φωνή αρχίζει να γίνεται πιο βαθιά	14,0	12,5-15,5
Ολοκληρώνεται η ανάπτυξη του πέους	14,5	12,5-16
Αύξηση της σωματικής δύναμης	15,3	13-17
Αποκτάται το ενήλικο ανάστημα	15,5	13,5-17,5
Αύξηση τριχοφυΐας στην ηβική χώρα	15,5	14-17

Γνωστική ανάπτυξη στην εφηβεία

---οι λειτουργίες του εγκεφάλου
μεταβάλλονται σημαντικά – νοητικές
αλλαγές ακολουθούν ο χρόνος των οποίων
διαφέρει

--οι δοκιμασίες νοημοσύνης παρουσιάζουν τις
μεγαλύτερες διακυμάνσεις εδώ---

Γνωστική ανάπτυξη κατά Piaget

--- **εφηβεία** = στάδιο μετάβασης από την συγκεκριμένη **λογική σκέψη** στην **τυπική λογική σκέψη** – συλλογισμούς

--- **1)** η εμπειρία με σύνθετα προβλήματα, **2)** οι απαιτήσεις της τυπικής διδασκαλίας, **3)** η ανταλλαγή – αντιπαράθεση ιδεών με τους συνομηλίκους = **οδηγούν** στην ανάπτυξη της τυπικής λογικής σκέψης

--- **οι έφηβοι που φτάνουν στο επίπεδο αυτό έχουν κατακτήσει το επίπεδο **συλλογιστικής ικανότητας των ενηλίκων****

Συγκεκριμένη λογική σκέψη sos

---μπορούν να αφομοιώσουν & να συμμορφωθούν στο υλικό που συναντούν αλλά μόνο στο δικό του επίπεδο
--τα παιδιά μέχρι την ηλικία των 10-11 ετών είναι ικανά για αναπαραστατική σκέψη αλλά μόνο με τα συγκεκριμένα και τα απτά

---άρα διδάσκοντας τα παιδιά αυτού του σταδίου θα πρέπει να τους δίνετε την ευκαιρία να ασχοληθούν με προβλήματα που θα τους βοηθήσουν στο επίπεδο αυτό π.χ. πάρτε κοινά αντικείμενα της τάξης σας και ζητήστε από τους μαθητές σας να τα ομαδοποιήσουν – μετά ρωτήστε τους γιατί έβαλαν ορισμένα πράγματα μαζί – βάλτε τους να παρατηρήσουν τα διάφορα γυάλινα ανοίγματα στην τάξη ζητήστε τους να τα ομαδοποιήσουν σύμφωνα με το μέγεθος

Συγκεκριμένη λογική σκέψη – εκπαιδευτικές προεκτάσεις

Η ερώτηση που θα απευθύνετε = υπάρχουν περισσότερα μεγάλα γυάλινα ανοίγματα από γυάλινα ανοίγματα

---**άρα τα παιδιά στην ηλικία αυτή σκέφτονται ρεαλιστικά** για το μέλλον & εξετάζουν δυνατότητες για τις οποίες στην πραγματικότητα αμφιβάλλουν (π.χ. όταν τα παιδιά αυτής της ηλικίας ζητήθηκαν να υποθέσουν ότι το κάρβουνο είναι άσπρο –είπαν ότι το κάρβουνο πρέπει να είναι μαύρο – σε αντίθεση με τους εφήβους που δέχτηκαν αυτή τη βάση του υποθετικού συλλογισμού)

---**σε ένα πείραμα** έδωσαν σε παιδιά στέκα, μια άσπρη μπάλα, και ένα τραπέζι τύπου μπιλιάρδου με διάφορους στόχους πάνω –τους ζήτησαν να χτυπήσουν το στόχο με την άσπρη μπάλα στέλνοντας την από τα πλάγια ώστε να πέσει στην τρύπα

Συγκεκριμένη λογική σκέψη – εκπαιδευτικές προεκτάσεις

*---όταν τους ρώτησαν τι συνέβη = είπαν «αν τη χτυπήσω θα πάει έτσι» (δείχνοντας) –**τα παιδιά όμως της τυπικής λογικής σκέψης αναζητούσαν επεξηγηματικές αρχές = «η αναπήδηση εξαρτάται από τη γωνία υπό την οποία κρατώ την στέκα»***

---επομένως η μετάβαση από την συγκεκριμένη στην τυπική λογική σκέψη ιδίως για ορισμένα παιδιά παίρνει χρόνος όπως & η χρήση των τυπικών λογικών σκέψεων απαιτεί εξάσκηση

Χαρακτηριστικά τυπικής λογικής σκέψης – εκπαιδευτικές προεκτάσεις

- οι έφηβοι στο στάδιο** αυτό έχουν την ικανότητα να ξεχωρίζουν το πραγματικό από το πιθανό
- η σκέψη τους είναι προτασιακή** που σημαίνει δεν χρησιμοποιούν μόνο συγκεκριμένα δεδομένα αλλά και δηλώσεις ή προτάσεις που περιέχουν συγκεκριμένα δεδομένα π.χ. μπορούν να απαντήσουν σε θέμα = «Είστε σε επιτροπή που εποπτεύει ένα πρόγραμμα πρόληψης & χρήσης ναρκωτικών στο σχολείο -τι καινούριες αλλά ρεαλιστικές ιδέες έχετε να προτείνετε»
- οι έφηβοι μπορούν να χειρίζονται το όποιο πρόβλημα** συγκεντρώνοντας όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες και μετά κάνοντας όλους τους δυνατούς συνδυασμούς μεταβλητών που μπορούν =

---**οργανώνουν** τα δεδομένα με τεχνικές συγκεκριμένης λογικής σκέψης

--- **χρησιμοποιούν** τα αποτελέσματα των τεχνικών συγκεκριμένης λογικής σκέψης για να σχηματίσουν δηλώσεις ή προτάσεις (ταξινόμηση, σειροθέτηση)

--**συνδυάζουν** όσο το δυνατόν περισσότερες από αυτές τις προτάσεις-

---**ελέγχουν** για να καθορίσουν ποιοι συνδυασμοί είναι πραγματικοί

Γενικές συμβουλές για εφαρμογή στην διδασκαλία

--- αλληλεπίδραση με το περιβάλλον ----

οι μαθητές πρέπει να λειτουργούν με τα υλικά της διδακτέας ύλης π.χ. οι έφηβοι με προβλήματα ανάγνωσης πρέπει να έχουν υλικά που είναι ελκυστικά και που συνεπάγονται την ενεργό συμμετοχή τους στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στη κατανόηση

---ο μαθητής χρειάζεται προσεκτική καθοδήγηση---

Θα πρέπει να επιτρέπεται σε έναν μαθητή που έχει τον απαραίτητο τύπο για να λύσει ένα μαθηματικό πρόβλημα να κάνει ορισμένα λάθη για να ανακαλύψει τη σωστή λύση και όχι να του δοθεί η λύση αμέσως

---θα πρέπει να χρησιμοποιούνται διδακτικές στρατηγικές κατάλληλες για το εθνικό –φυλετικό –υπόβαθρο του μαθητή

Σύγκριση συγκεκριμένης & τυπικής λογικής σκέψης

Πίνακας

<i>Σχηματίζει περιορισμένες υποθέσεις</i>	<i>Μπορεί να σχηματίσει πολλαπλές υποθέσεις</i>
<i>Σκέφτεται λογικά με σημείο αναφοράς αντικείμενα πράξεις, ιδιότητες που του είναι οικεία ή μπορεί να βιώσει</i>	<i>Έχει συνδυαστική λογική διαμορφώνει συλλογισμούς με συγκεκριμένες και τυπικές αφηρημένες έννοιες & σχέσεις</i>
<i>Μπορεί να απομνημονεύει γνωστές λέξεις, φράσεις, τύπους & διαδικασίες –εφαρμογή όμως χωρίς να κατανοεί επαρκώς το αφηρημένο νόημα ή τις αρχές στις οποίες στηρίζονται</i>	<i>Διαμορφώνει συλλογισμούς σχετικά με μη αισθητές ιδιότητες & θεωρίες –μπορεί να κατανοήσει αφηρημένες σημασίες, αρχές τυπικών εννοιών, σχέσεων θεωριών</i>

Σύγκριση συγκεκριμένης & τυπικής λογικής σκέψης

Πίνακας

<i>Δυσκολεύεται στους λογικούς συλλογισμούς σχετικά με ιδέες που έρχονται σε αντίθεση με την πραγματικότητα ή τις προσωπικές του πεποιθήσεις</i>	<i>Μπορεί να προβάλλει λογικά επιχειρήματα σχετικά με ιδέες που του έρχονται σε αντίθεση με την πραγματικότητα ή τις προσωπικές του πεποιθήσεις</i>
<i>Χρειάζεται διδασκαλία βήμα βήμα όταν σχεδιάζει μία εκτενή & σύνθετη διαδικασία</i>	<i>Μπορεί να διαμορφώσει συλλογισμούς με βάση τεκμήριο να σχεδιάσει σύνθετη διαδικασία</i>
<i>Δεν έχει επίγνωση ασυνεπειών και αντιφάσεων στη σκέψη του</i>	<i>με δεδομένο σύνολο συνθηκών στόχων και πόρων – έχει κριτική στάση απέναντι στην σκέψη του</i>
	<i>Στοχάζει την διαδικασία επίλυσης προβλήματος επαληθεύοντας τα συμπεράσματα, ελέγχοντας πηγές</i>

Χαρακτηριστικά υποθετικού-παραγωγικού συλλογισμού

---είναι γνωρίσματα της ανάπτυξης της τυπικής λογικής σκέψης που εμφανίζεται μέχρι την ηλικία των 12 ετών

---η χρήση τυπικών λογικών διεργασιών εξαρτάται από την εξοικείωση του μαθητή με ένα δεδομένο γνωστικό αντικείμενο---

---όταν δεν είναι εξοικειωμένοι με τον γνωστικό αντικείμενο προχωρούν πιο αργά, κάνουν χρήση προτύπων συγκεκριμένων συλλογισμών & δεν χρησιμοποιούν μηχανισμούς αυτορρύθμισης ---

Προεκτάσεις στην εκπαιδευτική πράξη

---όταν παρουσιάζουμε νέες πληροφορίες ιδίως αφηρημένων εννοιών – θα πρέπει να δίνουμε χρόνο για αφομοίωση & χρήση προτύπων τυπικής λογικής σκέψης – χρήση πολλών παραδειγμάτων

---οι μαθητές που δεν έχουν κατακτήσει την τυπική λογική σκέψη – θα χρειαστούν υποστήριξη στον σχεδιασμό & στην εκτέλεση σύνθετων έργων – στην περίπτωση αυτή δημιουργούμε ζεύγη μαθητών που μπορούν να σχεδιάσουν λύσεις με παιδιά που δεν μπορούν ---

Προεκτάσεις στην εκπαιδευτική πράξη

--- ενθαρρύνουμε τους μαθητές να διατυπώσουν αρχές & ιδέες με δικά τους λόγια & να αναζητήσουν το νόημα των αφηρημένων ιδεών & θεωριών ---

--- ενσωματώνουμε ποικιλία δραστηριοτήτων που προάγουν τη χρήση υποθετικοπαραγωγικής σκέψης---

Δραστηριότητες που προάγουν την ΥΠ σκέψη

✓ Ζητάμε να γράψουν εργασία με αντιπαράθεση επιχειρημάτων υπέρ & κατά, να κάνουν ανάπτυξη στοιχείων που στηρίζουν τις δύο οπτικές – στους μικρούς μαθητές δημιουργούμε ζεύγη ή ομάδες & ζητάμε από κάθε παιδί ή ομάδα να γράψει από διαφορετική οπτική

✓ Ενθαρρύνουμε διάλογο μεταξύ μαθητών σχετικά με τις ιδέες τους επιλέγοντας σκόπιμα συγκεκριμένες αντίθετες θέσεις – οι διαλογικές αντιπαραθέσεις & οι προσομοιώσεις δίκης είναι δύο τρόποι με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί αυτό

Δραστηριότητες που προάγουν την ΥΠ σκέψη

✓ **Αναπτύσσουμε συνεργατικές δραστηριότητες** που απαιτούν μεγάλο βαθμό σχεδιασμού & οργάνωσης – βάζουμε μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες αποτελούμενες από παιδιά με διαφορετικό επίπεδο συγκεκριμένης λογικής σκέψης, παρέχοντας ένα διάγραμμα του τι θα πρέπει να σκεφτούν καθώς προχωρά η διαδικασία

✓ **Αναπτύσσουμε δραστηριότητες στις οποίες** προκύπτουν δεδομένα από διαφορετικές μαρτυρίες που ενδέχεται να συγκρούονται μεταξύ τους, όπως τηλεοπτικές διαφημίσεις π.χ.

φίρμα X οικογενειακό αυτοκίνητο καλύτερες πωλήσεις – φίρμα Y υψηλότερα % ικανοποίησης κατόχων

Δραστηριότητες που προάγουν την ΥΠ σκέψη

✓ **Καλούμε τους μαθητές να ασκήσουν την κριτική** τους σκέψη – τους ζητάμε να καταγράψουν τρόπους με τους οποίους κάποιος θα μπορούσε να αναζητήσει σφάλματα στον τρόπο σκέψης του

Κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη

Προεφηβεία – πρώιμη εφηβεία μεταξύ 13-16 ετών

Τα παιδιά έχουν αναπτύξει δεξιότητες πιο σύνθετης σκέψης & δράσης – έχουν αναπτύξει εμπιστοσύνη, αυτονομία, πρωτοβουλία ενώ οι εμπειρίες τους στην διάρκεια της φοίτησης στο δημοτικό-γυμνάσιο μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της φιλοπονίας & της αίσθησης επιτυχίας – συχνά ακούγεται το «μπορώ μόνος μου»

Κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη στην εφηβεία

---τα παιδιά ήδη από τις μεγαλύτερες τάξεις του δημοτικού επιζητούν να είναι μεγάλοι -&- οι γονείς τους να τους συμπεριφέρονται διαφορετικά

---**υποστηρίζουν ότι οι γονείς τους** ναι μεν τους αγαπούν αλλά δεν τους καταλαβαίνουν ---

---**το να είναι μέλη σε ομάδα** ευνοεί τα συναισθήματα αυτοαξίας---

---η **έλλειψη αποδοχής επιφέρει** συναισθηματικά προβλήματα διαταραχή στην σχέση γονέων & προεφήβου ---

Κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη στην εφηβεία

---η **ανάγκη αποδοχής** οδηγεί τους εφήβους να ντύνονται πανομοιότυπα ---

---η **σχέση με τους δασκάλους** διαφοροποιείται
–μπορεί να εμπιστευτούν προσωπικές πληροφορίες ---

---η **σχέση με τους καθηγητές** γίνεται πιο σύνθετη---

Κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη στην εφηβεία

---εμφάνιση της αναστοχαστικότητας =

η τάση του ατόμου να σκέφτεται σχετικά με την νοητική του δραστηριότητα & να μελετά τον εαυτό του ---

---οι έφηβοι αρχίζουν να κοιτάν πιο προσεκτικά τον εαυτό τους & αυτό-προσδιορίζονται διαφορετικά – να συνειδητοποιούν ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των σκέψεων, των συναισθημάτων & της συμπεριφοράς τους ---

Κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη στην εφηβεία

---χρησιμοποιούν αναπτυσσόμενες νοητικές **ικανότητες** που τους δίνουν την δυνατότητα να σκέφτονται δυνητικές καταστάσεις –

---έχουν την τάση να έχουν έλλειψη ικανοποίησης από τον εαυτό τους

---αποκτούν **μεγαλύτερη επίγνωση** της ατομικότητας & μοναδικότητας τους

Erikson – ψυχοκοινωνική θεωρία

Στάδιο 1. – εμπιστοσύνη έναντι δυσπιστίας 1-18μ

Στάδιο 2. – αυτονομία –αμφιβολία 18-3 ετών

Στάδιο 3. πρωτοβουλία – ενοχή 3-6 ετών

Στάδιο 4. φιλοπονία –κατωτερότητας 6-12 ετών

- Στάδιο 5. ταυτότητα – σύγχυση ρόλων
12-18
- Στάδιο 6. οικειότητα - απομόνωση
νεότητα

Erikson – ψυχοκοινωνική θεωρία

- **Στάδιο 7. παραγωγικότητα-
αυτοαπορρόφησης μέση ηλικία (35-
65)** [*αναφορά στην παραγωγική & δημιουργική
ευθύνη για την ερχόμενη γενιά*]
- **Στάδιο 8. ολοκλήρωση - έναντι απελπισίας
(>65)** [*ικανότητα να κάνουμε αναδρομή & να
βλέπουμε ότι η ζωή μας έχει νόημα*]

Erikson – ψυχοκοινωνική θεωρία

Εκπαιδευτικές συνέπειες εάν εργάζεσθε με τους νέους στην εφηβεία

---να τους αντιμετωπίζετε ως ενηλίκους –παροχή ανεξαρτησίας, ελευθερίας, και σεβασμού –παρουσίαση των δικών τους ιδεών και απόψεων

---να τους προκαλείτε με ρεαλιστικούς στόχους = συνδυασμός δραστηριοτήτων της τάξης με επιλογές περαιτέρω εκπαίδευσης και σταδιοδρομίας

---χρήση υλικού που τους κεντρίζει χωρίς να τους εξαντλεί

---να ασχολείστε με το θέμα της ταυτότητας και όχι της διάχυσης της ταυτότητας

Κρίση ταυτότητας =

Ο όρος αναφέρεται στις καταστάσεις εκείνες κυρίως στην εφηβεία που μας αναγκάζουν να πάρουμε σημαντικές αποφάσεις για την ταυτότητα μας (οι σωματικές, σεξουαλικές, γνωστικές αλλαγές σε συνδυασμό με τις προσδοκίες των ενηλίκων & την πίεση των συνομηλίκων δημιουργούν εκρηκτικό μείγμα)

Σύγχυση ταυτότητας=

Για εκείνους που βιώνουν αμφιβολίες και αβεβαιότητα για το ποιοι είναι

Διάχυση ταυτότητας=

Αδυναμία δέσμευσης σε επιλογές –έλλειψη αίσθησης κατεύθυνσης

Αποκλεισμός ταυτότητας = η δέσμευση μόνο και μόνο γιατί κάποιος άλλος έχει υπαγορεύσει μια συγκεκριμένη επιλογή

Marcia 4 καταστάσεις ταυτότητας

-μέσα από συνεντεύξεις με τους εφήβους-

- **κατάσχεση ταυτότητας** = η πρόωρη εδραίωση της ταυτότητας τους η οποία βασίζεται σε επιλογές γονέων & όχι δικές τους –

τα άτομα που βρίσκονται στην κατάσταση αυτή δεν έχουν βιώσει κρίση ταυτότητας – έχουν αναλάβει επαγγελματικές ιδεολογικές δεσμεύσεις που αντανακλούν περισσότερο μια εκτίμηση του τι θεωρούν οι γονείς τους ή άλλη μορφή εξουσίας ότι πρέπει να κάνουν & όχι μέσα από μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης - **ψευδοταυτότητα**

Marcia 4 καταστάσεις ταυτότητας

- διάχυση ταυτότητας =

οι έφηβοι που βιώνουν την διάχυση ταυτότητας δεν έχουν βρει επαγγελματική κατεύθυνση – δεν έχουν κάνει οποιαδήποτε είδος ιδεολογικής δέσμευσης & δεν έχουν σημειώσει πρόοδο στην επίτευξη των στόχων τους

- αναστολή ταυτότητας =

οι έφηβοι έχουν αρχίσει να πειραματίζονται με επαγγελματικές & ιδεολογικές επιλογές, δεν έχουν αναλάβει δεσμεύσεις – βρίσκονται σε κρίση ταυτότητας & εξετάζουν εναλλακτικές επιλογές

Marcia 4 καταστάσεις ταυτότητας

• Επίτευξη ταυτότητας =

Κατάσταση συγκρότησης που αντανακλά συνειδητές & αποκρυσταλλωμένες επαγγελματικές & ιδεολογικές αποφάσεις

---ο έφηβος δοκιμάζει τρόπους ύπαρξης – εξετάζει τροποποιεί – επιλεγεί χαρακτηριστικά που τον ικανοποιούν & απορρίπτει άλλα – για να τα κάνει όλα αυτά πρέπει να έχει αυτοπεποίθηση & να πειραματίζεται να δίνει λύση σε ένα πείραμα – να αλλάζει την συμπεριφορά του αποβάλλοντας χαρακτηριστικά που δεν του ταιριάζουν μέσα από ένα σταθερό πλαίσιο από γονείς, εκπαιδευτικούς, συνομηλίκους---

Έννοια εαυτού & αυτό/εκτίμηση

-η **έννοια του εαυτού & η αυτοεκτίμηση αλλάζουν στην εφηβεία – οι αυτοπεριγραφές** των εφήβων περιλαμβάνουν **χαρακτηριστικά προσωπικότητας** (φιλικός/ αντιπαθητικός), **συναισθήματα** (μελαγχολικός/ φορτισμένος) & **προσωπικές πεποιθήσεις** (φιλελεύθερος/ συντηρητικός)

-η Susan Harter 1998 =έδειξε **8 διακριτές έννοιες του εαυτού**

Σχολική ικανότητα, αθλητική, εργασιακή ικανότητα, φυσική εμφάνιση, κοινωνική αποδοχή, στενοί φίλοι, συναισθηματικές-διαφυλικές σχέσεις, διαγωγή

Αυτοεκτίμηση = η αίσθηση εμπιστοσύνης & η ικανοποίηση από τον εαυτό

4 είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την αυτοεκτίμηση =

1. Αίσθηση φυσικής ασφάλειας
2. Αίσθηση συναισθηματικής σιγουριάς
3. Αίσθημα του 'ανήκειν'
4. Αίσθηση επάρκειας

Αυτοεκτίμηση = τα παιδιά μπορεί να έχουν παρόμοια προφίλ αλλά διαφορετικά επίπεδα αυτοεκτίμησης

Παιδί 1						
Υψηλή					❖ υψηλή	❖ υψηλή
Μεσαία			❖ μεσαία	❖ μεσαία		
Χαμηλή	❖ Χαμηλή	❖ Χαμηλή				
	Ακαδημαϊκή Ε	Αθλητική Ε	Κοινωνικ. Αποδοχή	συμπεριφορά	εμφάνιση	Αυτό-εκτίμηση
Παιδί 2						
Υψηλή					❖ υψηλή	
Μεσαία			❖ μεσαία	❖ μεσαία		
χαμηλή	❖ χαμηλή	❖ χαμηλή				❖ Χαμηλή
	Ακαδημαϊκή Ε	Αθλητική Ε	Κοινωνικ Ε	συμπεριφορά	εμφάνιση	Αυτό-εκτίμηση

Έννοια εαυτού & αυτό/εκτίμηση

- **η αυτοεκτίμηση είναι χαμηλότερη** στην είσοδο στο γυμνάσιο – τα κορίτσια εφηβικής ηλικίας έχουν χαμηλότερη αυτοεκτίμηση από τα αγόρια στην Α' τάξη Γυμνασίου ??? –
- **Ισχυρότερη επίδραση στην αυτοεκτίμηση & θετική αυτοαξία ασκεί η φυσική εμφάνιση και μετά η κοινωνική αποδοχή από τους συνομηλίκους**

Κοινωνικές σχέσεις

- αλλαγή στην φύση των φιλικών σχέσεων στην εφηβεία-
- ο χρόνος που περνάν με τους φίλους τους αυξάνεται από ότι περνούν με την οικογένεια τους ή μόνοι τους-
- οι έφηβοι που έχουν αρμονικές φιλικές σχέσεις αναφέρουν υψηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης, έχουν καλύτερες κοινωνικές σχέσεις, αποδίδουν καλύτερα στο σχολείο από τους συνομηλίκους τους που δεν έχουν υποστηρικτικό πλαίσιο-

Σχέσεις με τους συνομηλίκους

-η φύση των σχέσεων με τους συνομηλίκους κατά την εφηβεία – περιγράφεται σε σχέση - με την κοινωνική θέση & τις παρές των συνομηλίκων-

-οι δημοφιλείς & υψηλής αποδοχής έφηβοι τείνουν να επιδεικνύουν θετικές δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων & ακαδημαϊκές δεξιότητες, προκοινωνική συμπεριφορά & ηγετικά χαρακτηριστικά

- ενώ τα παιδιά που υφίστανται απόρριψη εκδηλώνουν επιθετική αντικοινωνική συμπεριφορά & χαμηλή σχολική επίδοση

Σχέσεις με τους συνομηλίκους

---μεταξύ των παιδιών που δέχονται την απόρριψη **εκείνα που είναι κοινωνικά υποταγμένα** δεν εμφανίζουν στον ίδιο βαθμό προβλήματα στο σχολείο **όσο εκείνα που είναι επιθετικά = η απόρριψη από τους συνομηλίκους σε συνδυασμό με την αρνητική συμπεριφορά θέτουν αυτά τα παιδιά σε κίνδυνο** ---

η κλίκα είναι μικρή ομάδα στενών δεσμών – προσδιορίζεται από κοινά ενδιαφέροντα & δραστηριότητες – καθώς και από τους κοινούς φίλους των μελών

Η παρέα – μεγαλύτερη ομάδα προσδιορίζεται από την φήμη της – και στα δύο η μακροχρόνια αφοσίωση δεν είναι απαραίτητη

Συναισθηματική ανάπτυξη

--οι έφηβοι βιώνουν συγκρούσεις στην ζωή τους--

--για τους περισσότερους η συναισθηματική δυσφορία είναι προσωρινή & αντιμετωπίζεται με επιτυχία – για κάποιους όμως η ψυχολογική πίεση οδηγεί σε **παραβατική** συμπεριφορά –

--φόβος αποδοχής από την ομάδα, έλλειψη κολλητού, τιμωρίας από τους γονείς, κακή επίδοση, φόβος μήπως δεν αρέσουν, ενοχή, απογοήτευση, ζήλια

--ο **θυμός** σε αυτή την ηλικία εκδηλώνεται με μεγαλύτερη ένταση--

Προβλήματα στην εφηβεία

---οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι ευαίσθητοι
στις ψυχολογικές πιέσεις που αντιμετωπίζουν οι
έφηβοι & να συνειδητοποιούν ότι οι
συναισθηματικές διαταραχές είναι συνηθισμένες
οπότε η συμπεριφορά κατάθλιψης, απελπισίας ή
ο ανεξήγητος θυμός θα πρέπει να
αντιμετωπίζονται κατάλληλα ---

---ο χλευασμός, η παρενόχληση η επιθετικότητα
προς συνομηλίκους πιο αδύναμους ή χωρίς
φίλους παρατηρούνται σε όλα τα ηλικιακά
επίπεδα αλλά μπορούν να λάβουν σοβαρές
διαστάσεις στην εφηβεία (Pellegrini & Bartini
2000, Junoven, Nishina, & Graham 2000)

Προβλήματα στην εφηβεία

---η εγκατάλειψη της Δ/θμιας εκπ/σης θέτει τους εφήβους σε κινδύνους καθώς καταδικάζουν τον εαυτό τους σε επαγγέλματα 'χαμηλού' επιπέδου ανεργία & φτώχεια ---

---οι παράγοντες που οδηγούν στην εγκατάλειψη της Δ/θμιας εκπ/σης έχουν τις ρίζες τους στα πρώτα χρόνια της σχολικής πορείας = *σχολική αποτυχία, παραμονή στην ίδια τάξη, τοποθέτηση σε πρόγραμμα ειδικής αγωγής, συχνές απουσίες*

---κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών, αλκοόλ – παραβατικότητα = *οι παραβατικές πράξεις στην εφηβεία είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία ομαδικό φαινόμενο –οι περισσότερες διαπράττονται από ομάδες ή με την ενεργητική υποστήριξη μιας άλλης παραβατικής ομάδας*

Πως επηρεάζει η κουλτούρα τη διδασκαλία & την μάθηση

Αυτή η ιστορία με τρελαίνει – τάξη μου είναι σαν Ηνωμένα Έθνη – πως θα πρέπει να διανέμω τους ρόλους της παράστασης των Χριστουγέννων??? Έχω τρία παιδιά να βάχο – να δώσω τους ρόλους των Ινδιάνων ή θα τους πειράξει, οι βιετναμέζοι μαθητές μου δεν έχουν δει κατά πάσα πιθανότητα ποτέ γαλοπούλα & θα τους φανεί αποκρουστική ιδέα να φάνε ένα τόσο μεγάλο πουλί, αναρωτιέμαι αν οι αφρο-αμερικανοί μαθητές μου έχει νόημα να συμμετέχουν στην παράσταση, -όταν εγώ είχα πάρει μέρος στην παράσταση των Χριστουγέννων ο δάσκαλος μου έβαλε τους μαύρους μαθητές να κάνουν τους τεχνικούς λέγοντας ότι δεν υπάρχουν μαύροι προσκυνητές – ποιος θα κάνει τον αφηγητή?? Ο Χοσέ θέλει αλλά τα αγγλικά δεν είναι καλά, η Λαρίσα είναι καλή αλλά θα λείπει σε διαλογικούς αγώνες, τι θα κάνω με τους βοσκούς να βάλω μόνο αγόρια ή και κορίτσια μην κατηγορηθώ για προβολή στερεότυπων για τα δύο φύλα, τι θα κάνω με τον Μαρκ που θέλει να κάνει τον Ιωσήφ έχει κινητικές δυσκολίες

Πως επηρεάζει η κουλτούρα τη διδασκαλία & την μάθηση

--- οι μαθητές διαφέρουν στο επίπεδο μάθησης, στο ρυθμό μάθησης, στο στυλ μάθησης, διαφέρουν ως προς την εθνικότητα, την κουλτούρα, την κοινωνική τάξη & την μητρική γλώσσα, κάποιοι είναι χαρισματικοί, κάποιοι έχουν αναπηρίες - **όλες αυτές οι διαφορές έχουν προεκτάσεις για την διδασκαλία, το ΑΠ, για τις σχολικές & πολιτικές πρακτικές---**

Κουλτούρα =

Η γλώσσα, οι στάσεις, οι τρόποι συμπεριφοράς & άλλες όψεις της ζωής που χαρακτηρίζουν μια ομάδα ανθρώπων

‘Αν και δίνουμε αξία στις πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των εθνών οι διαφορές στο πλαίσιο της δικής μας κοινωνίας συχνά δεν χαίρουν εκτίμησης’

Πως επηρεάζει η κουλτούρα τη διδασκαλία & την μάθηση

---**το υπόβαθρο της κουλτούρας ενός παιδιού** επηρεάζεται από την εθνότητα, το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, τη θρησκεία, τη μητρική γλώσσα, το φύλο του & άλλες ομαδικές χαρακτηριστικές ιδιότητες & εμπειρίες--

---**πολλές συμπεριφορές** που συνδέονται με την ανατροφή ενός παιδιού στο πλαίσιο μια συγκεκριμένης κουλτούρας έχουν **επακόλουθα στην διδασκαλία =**

το σχολείο αναμένει το παιδί να έχει μεγάλη ευχέρεια στον προφορικό λόγο, να δουλεύει αυτόνομα & να ανταγωνίζεται άλλους μαθητές για βαθμούς & επιβράβευση – εντούτοις πολλές κουλτούρες αποδίδουν μεγαλύτερη αξία στην συνεργασία & τον προσανατολισμό προς τους συνομηλίκους παρά στην αυτονομία & την ανταγωνιστικότητα

Πως επηρεάζει η κουλτούρα τη διδασκαλία & την μάθηση

*Η κουλτούρα του σχολείου αντανακλά αξίες της **μεσαίας τάξης** (Grossman 1995) & επειδή οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί προέρχονται από την μεσαία τάξη το παιδί μια διαφορετικής κουλτούρας βρίσκεται σε μειονεκτική θέση*

Κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο/ κοινωνική τάξη =
ορίζεται σε συνάρτηση με το εισόδημα, το επάγγελμα, την εκπαίδευση & το κοινωνικό κύρος ενός ατόμου **ποτέ** με βάση τη φυλή, ή την εθνότητα

Πως επηρεάζει το **KOIE** την μάθηση (Levine & Levine 1996)

Μεσαία τάξη = οι οικογένειες των οποίων οι εργαζόμενοι απασχολούνται σε επαγγέλματα που απαιτούν σημαντική εκπαίδευση

Εργατική τάξη = αναφέρεται σε εκείνους που έχουν σχετικά σταθερά επαγγέλματα, που δεν απαιτούν ανώτατη εκπαίδευση

Κατώτερη τάξη = αναφέρεται σε εκείνους που ανήκουν στην αστική ή αγροτική κατώτατη τάξη οι οποίοι συχνά είναι άνεργοι & πιθανόν να συντηρούνται από επιδόματα

Ρόλος των **πρακτικών ανατροφής** του παιδιού

---παιδιά από οικογένειες χαμηλού εισοδήματος ανατρέφονται με τρόπο που είναι **λιγότερο σύμφωνος με τις κατοπινές προσδοκίες του σχολείου** σε σύγκριση με την ανατροφή που λαμβάνουν τα παιδιά της μεσαίας τάξης ---

---τα παιδιά από **μειονεκτούντα οικογενειακά περιβάλλοντα** είναι πιθανόν να μην έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης & υποφέρουν από ασθένειες – παράγοντες που καθυστερούν την γνωστική ανάπτυξη & επηρεάζει την σχολική ετοιμότητα

Ρόλος των **πρακτικών ανατροφής** του παιδιού

---οι γονείς της μεσαίας τάξης είναι πολύ πιθανόν να εκφράζουν υψηλές προσδοκίες για τα παιδιά τους και να τα επιβραβεύουν για την νοητική τους ανάπτυξη – συνιστούν επίσης καλά πρότυπα ως προς την χρήση της γλώσσας, μιλούν διαβάζουν συχνά στα παιδιά τους & ενθαρρύνουν την ανάγνωση & άλλες δραστηριότητες μάθησης – παρέχουν στα παιδιά τους κάθε είδος μαθησιακού υλικού στο σπίτι & είναι πιο πιθανόν να εκθέσουν τα παιδιά τους σε εμπειρίες μάθησης (Duke 2000)

επίσης

---το οικογενειακό περιβάλλον επηρεάζει όχι μόνο την **σχολική ετοιμότητα αλλά & το επίπεδο επίδοσης** σε ολόκληρη τη σχολική πορεία των μαθητών ---

---**τα παιδιά της μεσαίας τάξης** είναι πιθανόν να ασχολούνται με δραστηριότητες σχολικού τύπου το καλοκαίρι ενώ **τα παιδιά της εργατικής & κατώτερης τάξης** είναι πιθανόν να δέχονται λιγότερα ερεθίσματα σχετικά με τη σχολική μάθηση στο οικογενειακό τους πλαίσιο ---

Ο ρόλος του σχολείου ως θεσμός μεσαίας τάξης

---**λόγω της δυσαρμονίας** μεταξύ του **συνεργατικού προσανατολισμού** πολλών παιδιών από την κατώτερη τάξη & από τις μειονοτικές ομάδες –και– **του ανταγωνιστικού προσανατολισμού του σχολείου** πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι υπάρχει **δομική μεροληψία** στις παραδοσιακές τάξεις, η οποία λειτουργεί εις βάρος αυτών των παιδιών

---**συνιστούν στρατηγικές ομαδοσυνεργατικής μάθησης τουλάχιστον κατά ένα μέρος του χρόνου στους μαθητές** αυτούς ώστε να διδάσκονται κατά τρόπο σύμφωνο με τον προσανατολισμό της κουλτούρας τους (Slavin Hurley & Chambellain 2001)

Παράγοντες του σχολείου & της κοινότητας

---οι οικονομικοί πόροι των σχολείων σχετίζονται με την κοινωνική τάξη στις ΗΠΑ – οπότε =

τα παιδιά της μεσαίας τάξης φοιτούν σε σχολεία με περισσότερους πόρους καλύτερα αμειβόμενους εκπαιδευτικούς & με περισσότερα προσόντα - τα σχολεία σε γειτονιές αδύναμων οικονομικά οικογενειών θα πρέπει να διαθέτουν πολύ περισσότερα χρήματα για την ασφάλεια των παιδιών, για υπηρεσίες που απευθύνονται σε παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, με αποτέλεσμα να δαπανούν λιγότερους πόρους για τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες –η έλλειψη πόρων επηρεάζει σημαντικά την επίδοση των μαθητών & κάνει την επιτυχία πολύ δυσκολότερη

Η χαμηλή επίδοση είναι **αναπόφευκτη**??

---η χαμηλή επίδοση παιδιών της κατώτερης τάξης δεν είναι αναπόφευκτη--- όταν =

1. **Σχεδιάζονται παρεμβάσεις** για να υποβοηθήσουν τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών σε μικρή ηλικία & να βοηθήσουν τους γονείς τους να τα προετοιμάσουν καλύτερα στο σχολείο
2. **Εφαρμόζονται προγράμματα** αναγνωστικής αποκατάστασης & άλλα προγράμματα φροντιστηριακής διδασκαλίας για μαθητές Αης δημοτικού
3. **Ο αριθμός των μαθητών ανά τάξη μειώνεται**

Επίσης ως αφορά τους εκπαιδευτικούς

---αν και υπάρχει **μέτρια θετική συσχέτιση** ανάμεσα στην **κοινωνική τάξη & την επίδοση** δεν θα πρέπει να υποτεθεί ότι αυτή η σχέση για όλα τα παιδιά από οικογένειες με χαμηλό ΚΟΙΕ = *Πολλές οικογένειες της εργατικής και της κατώτερης τάξης μπορούν να παρέχουν ένα περιβάλλον που υποβοηθάει την επιτυχία των παιδιών τους στο σχολείο*

---έτσι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να έχουν επίγνωση των προβλημάτων που συναντούν μαθητές από χαμηλότερα ΚΟΙΕ & να μην μετατρέπουν αυτή την γνώση σε στερεότυπα – οι χαμηλές προσδοκίες μπορούν να γίνουν αυτοεκπληρούμενη προφητεία

Πως επηρεάζει η εθνότητα & η φυλή τις σχολικές επιδόσεις

-ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που καθορίζουν την **κουλτούρα** στην οποία θα μεγαλώσει ένας μαθητής είναι η **εθνική του καταγωγή**-

Εθνική ομάδα = 'ομάδα' στο πλαίσιο μιας ευρύτερης κοινωνίας με συνείδηση κοινής ιστορίας, κοινωνικής & πολιτισμικής κληρονομιάς, κοινών παραδόσεων, η οποία βασίζεται συχνά στη φυλή, στη θρησκεία, στη γλώσσα ή στην εθνική ταυτότητα (αμερικανοί σουηδικής πολωνικής, ελληνικής καταγωγής, καθολικοί αμερικανοί, εβραίοι, λατινοαμερικανοί,....)

Πως επηρεάζει η εθνότητα & η φυλή τις σχολικές επιδόσεις

Φυλή = ορατά **γενετικά χαρακτηριστικά** ατόμων **λόγω** των οποίων **είναι εμφανές** ότι ανήκουν στην ίδια ευρεία ομάδα

Π.χ. οι περισσότεροι Αμερικανοί ευρωπαϊκής καταγωγής ταυτίζονται με μία ή περισσότερες ευρωπαϊκές εθνικές ομάδες (*Πολωνοί, Έλληνες, Ιρλανδοί*) – η ταύτιση με τις ομάδες επηρεάζει τις παραδόσεις, τις εορτές, τις προτιμήσεις, το φαγητό, την νοοτροπία και την **εκπαίδευση**

Γιατί υστερούν στην επίδοση οι μαθητές από υποεκπροσωπούμενες ομάδες

Πολλοί μαθητές από υποεκπροσωπούμενες ομάδες σημειώνουν χαμηλότερη βαθμολογία σε δοκιμασίες επίδοσης (π.χ. αφροαμερικανοί, λατινοαμερικανοί, ιθαγενείς.....)

αίτια

- **οι ομάδες αυτές καταλαμβάνουν** τις χαμηλότερες βαθμίδες της ΚΟΙκονομικής κλίμακας (Gallimore & Goldberg 2001)
- **πολλές οικογένειες των αυτών ομάδων** δεν είναι σε θέση να παρέχουν στα παιδιά τους τα νοητικά ερεθίσματα & την προετοιμασία για το σχολείο που χαρακτηρίζουν την μεσαία τάξη

Γιατί υστερούν στην επίδοση οι μαθητές από υποεκπροσωπούμενες ομάδες

- η ανεργία, η υποαπασχόληση σε θέσεις εργασίας ασκούν αρνητική επίδραση στην οικογενειακή ζωή των εν λόγω κοινοτήτων
- Οι οικογένειες της μεσαίας τάξης όλων των εθνοτήτων με οικονομικό τίμημα στέλνουν τα παιδιά τους σε σχολεία αποκεντρωμένα, ή ιδιωτικά **επομένως**, στο κέντρο των πόλεων φοιτούν σε δυσανάλογο ποσοστό παιδιά εθνικών υποεκπροσωπούμενων ομάδων σε σχολεία μειονεκτικά από άποψη ποιότητας & χρηματοδότησης (Haycock, 2001 Viadero, 2000)

Γιατί υστερούν στην επίδοση οι μαθητές από υπο-εκπροσωπούμενες ομάδες

- η διδασκαλία που λαμβάνουν τα παιδιά αυτά δεν είναι σύμφωνη με το πολιτιστικό τους υπόβαθρο (Spencer et al. 2001 – ένας καλός μαθητής αφροαμερικανός συχνά δέχεται επικρίσεις ότι το παίζει λευκός – συνεργατικός προσανατολισμός – ανταγωνιστικός προσανατολισμός)
- Η έλλειψη σεβασμού για τις μητρικές γλώσσες & τις διαλέκτους μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη αφοσίωση στο σχολείο
- οι χαμηλές προσδοκίες των εκπαιδευτικών οδηγεί ένα μεγάλο % των μαθητών αυτών σε ομάδες ή κατευθύνσεις χαμηλών ικανοτήτων ή στην ειδική αγωγή (Heward & Cavanaugh, 1997)

Υποδείξεις για μία πολιτισμικά ανομοιογενής τάξη

- η σχέση με τους μαθητές να είναι δίκαιη & ισορροπημένη – ίσες ευκαιρίες για όλους
- Επιλογή βιβλίων & διδακτικού υλικού που παρουσιάζει όλες τις εθνικές ομάδες χωρίς να τις θίγει προβάλλοντας στερεοτυπικούς ρόλους
- Προσέγγιση γονέων & οικογενειών των μαθητών με πληροφορίες & δραστηριότητες που αρμόζουν στην κουλτούρα τους – συζητήστε για φυλετικές ή εθνικές σχέσεις με εν-συναίσθηση & ειλικρίνεια αντί να προσποιηθείτε ότι δεν υπάρχουν διαφορές
- δώστε στους μαθητές να καταλάβουν την πολιτισμική κληρονομιά τόσο της δικής τους κουλτούρας όσων και των άλλων

Υποδείξεις για μία πολιτισμικά ανομοιογενής τάξη

- *Αποφύγετε την ομαδοποίηση παιδιών με βάση τις ίδιες ικανότητες*
- *Μεριμνήστε οι εργασίες να μην θίγουν & να μην απογοητεύουν τους μαθητές διαφόρων πολιτισμικών ομάδων π.χ. δεν ζητάμε την περιγραφή το πώς πέρασαν τα Χριστούγεννα*
- *δημιουργούμε ευκαιρίες διομαδικής συνεργασίας*
- *Χρησιμοποιούμε ομαδοσυνεργατική μάθηση –για την υπέρβαση φυλετικών & εθνικών ορίων*

Πως επηρεάζουν οι **γλωσσικές διαφορές** την επίδοση

---**γλωσσική μειονότητα** = άτομα των οποίων η μητρική γλώσσα δεν είναι η ελληνική /αγγλική

---**ανεπαρκείς κάτοχοι της ελληνικής /αγγλικής**
= αναφέρεται σε όσους διαθέτουν ελλιπή γνώση των ελληνικών /αγγλικών

---**ελληνικά /αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα** = μάθημα που διδάσκεται σε τμήματα /προγράμματα αγγλικών /ελληνικών και απευθύνεται σε μαθητές για τους οποίους η ελληνική /αγγλική δεν είναι η μητρική γλώσσα

Πως επηρεάζουν οι **γλωσσικές διαφορές** την επίδοση

---**δίγλωσση εκπαίδευση** = πρόγραμμα διδασκαλίας για μαθητές που μιλούν λίγο ή καθόλου τα αγγλικά στα οποία παρέχεται μερική διδασκαλία στη μητρική γλώσσα

Π.χ. ξεκινάει μερική διδασκαλία ισπανικών στο νηπιαγωγείο συνεχίζεται μέχρι την Δευτέρα δημοτικού στην Τρίτη γίνεται η μετάβαση

---**αμφίδρομη δίγλωσση εκπαίδευση** = πρόγραμμα διδασκαλίας όπου οι μαθητές μαθαίνουν αγγλικά και την μητρική τους γλώσσα

Αποτελεσματικότητα δίγλωσσων προγραμμάτων

- όσα παιδιά παρακολουθούν δίγλωσσα προγράμματα έχουν εξίσου καλή ή καλύτερη επίδοση στην αγγλική (August & Hakuta 1997)
- η δίγλωσσα εκπαίδευση έχει σαφή θετική επίδραση στην αναγνωστική απόδοση των μαθητών στην πρώτη τους γλώσσα (Reese 2000)
- το επίπεδο ικανότητας γραφής & ανάγνωσης των μαθητών αυτών στην πρώτη τους γλώσσα αποτελεί ισχυρό προγνωστικό παράγοντα της τελικής ικανότητας τους στην ανάγνωση & γραφή της αγγλικής
- αυξάνει την αυτο-εκτίμηση των μαθητών-(προσοχή δυσκολίες εφαρμογής-όχι εκπαιδευτικοί, ρατσισμός, μετάβαση δύσκολη)

Πολυπολιτισμική εκπαίδευση

Banks (1993) = είναι μια **ιδέα** σύμφωνα με την **οποία όλοι οι μαθητές**, ανεξάρτητα από τις ομάδες στις οποίες ανήκουν όπως εκείνες που σχετίζονται με το φύλο, την εθνότητα, την κουλτούρα, την κοινωνική τάξη, τη θρησκεία ή την ιδιαιτερότητα **θα πρέπει να βιώνουν στα σχολεία ισότητα στην εκπαίδευση**

Πολυπολιτισμική εκπαίδευση – διαστάσεις αυτής

Ένταξη περιεχομένου = η χρήση από τους εκπαιδευτικούς παραδειγμάτων, δεδομένων και άλλων πληροφοριών από ποικίλες κουλτούρες

Κατασκευή της γνώσης = η υποβοήθηση των μαθητών να κατανοήσουν πως επηρεάζεται η γνώση που αφομοιώνουμε από την δική μας καταγωγή & σκοπιά

Π.χ. περιγραφή της πρώιμης αποίκησης της Αμερικής από την οπτική των Ιθαγενών Αμερικανών ή των Αφροαμερικανών

Πολυπολιτισμική εκπαίδευση – διαστάσεις αυτής

Μείωση των προκαταλήψεων = καίριος στόχος της ΠΠΕ/σης –αφορά την ανάπτυξη θετικών σχέσεων & ανεκτικών στάσεων μεταξύ μαθητών διαφορετικού υπόβαθρου – διαφορετικών εθνοτήτων – διαμόρφωση δημοκρατικών & πιο ανεκτικών στάσεων προς τους άλλους

Παιδαγωγική ισότητα = τεχνικές διδασκαλίας που διευκολύνουν τη σχολική επιτυχία των μαθητών από διαφορετικές εθνικές ομάδες & κοινωνικές τάξεις

Π.χ. Αφροαμερικανοί/μεξικανοί μαθαίνουν καλύτερα με ομαδοσυνεργατική

Πολυπολιτισμική εκπαίδευση – διαστάσεις αυτής

Ενδυναμωτική σχολική κουλτούρα = μια σχολική κουλτούρα στην οποία η οργάνωση & οι πρακτικές της εκπαιδευτικής μονάδας συντελούν στην ακαδημαϊκή και συναισθηματική ανάπτυξη όλων των μαθητών π.χ.

Εξαλείψει την ομαδοποίηση μαθητών παρόμοιας ικανότητας, να αυξήσει την ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες, να δώσει ευκαιρίες για ανώτερη εκπαίδευση, να επιδείξει υψηλές προσδοκίες

Το **φύλο** & οι **προκαταλήψεις** επηρεάζουν τις **σχολικές** **εμπειρίες**

--οι **ρόλοι των φύλων** είναι από τους πρώτους που αποκτά το άτομο & είναι **επίκτητη συμπεριφορά**

--η **φυσική συμπεριφορά** για κάθε φύλο βασίζεται περισσότερο σε **πολιτισμικές πεποιθήσεις** παρά σε βιολογικές αναγκαιότητες

--ο **βαθμός στον οποίο οι βιολογικές διαφορές ή κοινωνικοποίηση του φύλου επηρεάζουν τα πρότυπα συμπεριφοράς & την επίδοση** είναι θέμα με έντονες αντιπαραθέσεις

Το φύλο & οι προκαταλήψεις επηρεάζουν τις σχολικές εμπειρίες

- οι ενδείξεις **πραγματικών διαφορών** μεταξύ των δύο φύλων **είναι πολύ μικρές** με ελάχιστες πρακτικές συνέπειες
- οι όσες **διαφορές** υπάρχουν οφείλονται σε **πολιτισμικές προσδοκίες** και νόρμες
- σε **γενικές γραμμές & με επιφυλάξεις** τα **αγόρια** εμφανίζουν **> βαθμολογία** σε σύγκριση με τα κορίτσια σε δοκιμασίες γενικής γνώσης, μηχανικής λογικής σκέψης & νοητικών περιστροφών –τα **κορίτσια** εμφανίζουν **> υψηλότερη βαθμολογία** σε γλωσσικές μετρήσεις, αξιολογήσεις ανάγνωσης & γραφής

Το φύλο & οι προκαταλήψεις επηρεάζουν τις σχολικές εμπειρίες

--τα αγόρια δέχονται > προσοχή από τους εκπαιδευτικούς, αποδοκιμάζονται >, αλλά συχνότερες αλληλεπιδράσεις με τους εκπαιδευτικούς

--τα κορίτσια δέχονται πιο άμεση τιμωρία για την επιθετικότητα από ότι τα αγόρια

---η δημιουργική συμπεριφορά των αγοριών δέχεται > επιβράβευση από ότι στα κορίτσια

Συμπεριφορά ανάλογη με τον ρόλο του φύλου

= η κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά που συνδέεται με το ένα φύλο σε αντιδιαστολή με το άλλο

Νοημοσύνη

ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ = (Snyderman & Rothman 1987)

γενική έφεση για μάθηση ικανότητα απόκτησης +
χρήσης γνώσεων δεξιοτήτων

*---όλοι οι άνθρωποι δεν έχουν την ίδια ικανότητα
να κατακτήσουν έναν ειδικό τύπο γνώσης ή
δεξιότητας που μαθαίνεται με έναν συγκεκριμένο
τρόπο---*

Νοημοσύνη

Binet (1904) = παρά το γεγονός ότι η κλίμακα που ανέπτυξε αξιολογούσε ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων & επιτέλεσης έργων – προέκυψε ενιαία βαθμολογία **ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ**

ΔΝ = βαθμολογία σε μια δοκιμασία μέτρησης της νοημοσύνης η οποία για τα άτομα μέσης νοημοσύνης είναι κοντά στο 100

Νοημοσύνη

Spearman 1927 = παρα τις αποκλίσεις στις ικανότητες ενός ατόμου από έργο σε έργο υπάρχει ένας **γενικός παράγοντας** [G/g] ο οποίος διέπει όλες τις καταστάσεις μάθησης

Μία νοημοσύνη ή πολλοί τύποι νοημοσύνης

---οι άνθρωποι που είναι καλοί στην εκμάθηση ενός αντικειμένου τείνουν σε επίπεδο μέσου όρου να είναι καλοί στην εκμάθηση όλων των αντικειμένων---

*---οι συσχετίσεις είναι συστηματικές ώστε να μπορούμε να πούμε ότι **ΔΕΝ υπάρχουν χίλιοι διακριτοί τύποι νοημοσύνης** –οι αυτές συσχετίσεις **ΔΕΝ** είναι όμως τόσο συστηματικές ώστε να **μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει μία μόνο νοημοσύνη---***

Νοημοσύνη

Sternberg 1990/1997 = αναλυτική, δημιουργική,
πρακτική

Guilford 1988 = πρότεινε 180 τύπους –
6 τύπους νοητικών λειτουργιών (μνήμη, σκέψη,
δημιουργικότητα....), 5 τύπους ύλης (οπτική, ακουστική,
λεκτική....), 6 τύπους προϊόντων - σχέσεων

Gardner & Hatch = 8 τύπους

Λογική/μαθηματική, γλωσσική, μουσική,
νατουραλιστική, χωρική, σωματική/κιναισθητική,
διαπροσωπική, ενδοπροσωπική

Λογική/ μαθηματική	Επιστήμονας μαθηματικός	^{Πινάκας} <i>Δυνατότητα διάκρισης λογικών – μαθηματικών μοτίβων –ικανότητα χειρισμού εκτενών συλλογιστικών αλληλουχιών</i>
γλωσσική	Ποιητής δημοσιογράφος	<i>Ευαισθησία στους ήχους, ρυθμούς, σημασίες των λέξεων, στις διαφορετικές λειτουργίες της γλώσσας</i>
νατουραλιστική	Κυνηγός Φυσιοδίφης βοτανολόγος	<i>Δυνατότητα λεπτών αισθητηριακών διακρίσεων, ευαισθησία σε φυσικά αντικείμενα φυτά & ζώα</i>
χωρική	Πλοηγός γλύπτης	<i>Ακριβής αντίληψη του οπτικοχωρικού κόσμου –επιτέλεση μετασχηματισμών στις αρχικές αντιλήψεις</i>

σωματική	Χορευτής αθλητής	<i>Επιδέξιος έλεγχος των κινήσεων του σώματος & των αντικειμένων</i>
διαπροσωπική	Ψυχοθεραπευτής	<i>Διάκριση διαθέσεων, ανταπόκριση σε αυτές, αντίληψη ιδιοσυγκρασιών,</i>
ενδοπροσωπική	Ακριβή γνώση εαυτού	<i>Πρόσβαση σε ατομικά συναισθήματα & ικανότητα διάκρισης κινήτρων & επιθυμιών των άλλων ανθρώπων</i>

Λογική/ μαθηματική	<p>Δίνεται στους μαθητές ο τύπος του Boyle $P \times V = K$ <i>Οι μαθητές επιλύουν το πρόβλημα</i></p>
γλωσσική	<p>Δίνεται λεκτικός ορισμός του νόμου Boyle 'για μια ποσότητα αερίου με σταθερή μάζα & θερμοκρασία, η πίεση είναι αντιστρόφως ανάλογη προς τον όγκο <i>Οι μαθητές συζητούν τον ορισμό</i></p>
χωρική	<p>Δίνεται στους μαθητές μια νοερή εικόνα του νόμου του Boyle – φανταστείτε ότι έχετε ένα απόστημα στο χέρι σας & το πιέζετε η πίεση αυξάνεται –όσο πιέζετε τόσο μεγαλύτερη η πίεση ώσπου το απόστημα σπάει, το πύον πετάγεται</p>
σωματική	<p><i>Οι μαθητές κάνουν το πείραμα</i> –εισπνέουν & κρατάν τον αέρα μέσα στο στόμα τους –έπειτα βάζουν το αέρα στην μία πλευρά του στόματος –(μικρότερος όγκος) η πίεση αυξάνεται –στην συνέχεια ελευθερώνουμε το αέρα και στις δύο πλευρές –μεγάλωσε ο όγκος μειώθηκε η πίεση</p>

νοημοσύνη

---Herrnstein & Murray 1994 – θεωρούν ότι η νοημοσύνη είναι προϊόν κληρονομικό

---Plomin 1989 & Rifkin 1998 – θεωρούν ότι η Ν διαμορφώνεται από τους κοινωνικούς παράγοντες που περιβάλλουν το άτομο

--οι περισσότεροι ερευνητές Petril & Wilkerson 2000 πιστεύουν ότι τόσο η κληρονομικότητα όσο και το περιβάλλον παίζουν σημαντικό ρόλο---

---υπέρ της περιβαλλοντικής άποψης είναι ότι η εκπαίδευση ασκεί/ επηρεάζει το ΔΝ

Νοημοσύνη

Cardellichio & Field 1997, Ellis 2001

---ο ΔN δεν αποτελεί ένα σταθερό αμετάβλητο γνώρισμα των ατόμων αλλά μπορεί να μεταβληθεί καθώς τα άτομα ανταποκρίνονται σε αλλαγές στο περιβάλλον – ο ΔN μπορεί να μεταβληθεί άμεσα από προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί γι αυτόν τον σκοπό--

Νοημοσύνη

---Boykin 2001 =

η πραγματική απόδοση είναι πολύ πιο σημαντική

από τον ΔΝ και επιδέχεται πιο άμεσα επιδράσεις από το σχολείο & τους εκπαιδευτικούς

Όχι στεγνή χρήση του ΔΝ –προσοχή στην χρήση αυτού για την τοποθέτηση ατόμων στην ειδική αγωγή

Στυλ μάθησης

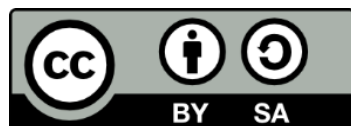
---είναι ο τρόπος μάθησης / η συγκεκριμένη προσέγγιση των μαθησιακών έργων & ο ορισμένος τρόπος επεξεργασίας των πληροφοριών---

---**εξάρτηση από το πεδίο** =γνωστικό στυλ - στο οποίο το μοτίβο γίνεται αντιληπτό με ολιστικό τρόπο – προσανατολισμός στις κοινωνικές σχέσεις και ανθρώπους, ανάκληση κοινωνικών πληροφοριών, δουλεύουν καλύτερα σε ομάδες, προτιμούν μαθήματα ιστορίας -φιλολογίας

Στυλ μάθησης

---ανεξαρτησία από το πεδίο = τα καταφέρνουν καλύτερα στους αριθμούς, φυσικές επιστήμες, έργα επίλυσης προβλημάτων - αντιλαμβάνονται καλύτερα τα μέρη που απαρτίζουν το όλο---

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

